

Att sända närradio



Myndigheten för radio och tv ger tillstånd och registrerar svenska radio- och tv-sändningar. Vi utfärdar även utgivningsbevis för webbplatser. En annan uppgift är att följa och sprida kunskap om utvecklingen på medieområdet.

Vi ansvarar för att granskningsnämnden för radio och tv kan utföra sina uppgifter. Nämnden prövar om innehållet i radio- och tv-program följer de regler som finns för sändningarna.

Myndigheten för radio och tv

Box 33

121 25 Stockholm

Tfn. 08-606 90 80

Fax. 08-741 08 70

registrator@radioochtv.se

www.radioochtv.se

Allmänt om närradio

Med närradio menas lokala ljudradiosändningar för föreningslivet. Bestämmelser för närradiosändningar finns i radio- och tv-lagen (2010:696). I lagens tolfte kapitel finns bestämmelser om tillstånd att sända närradio. Tillstånd att sända närradio ges av Myndigheten för radio och tv.

Möjlighet att sända närradio

Om det är tekniskt möjligt och om en sammanslutning, exempelvis en lokal ideell förening, ansöker om tillstånd hos Myndigheten för radio och tv ska det i varje kommun finnas en möjlighet att sända närradio. Med en möjlighet att sända närradio menas rätten att sända ut ett radioprogram och rätten att utnyttja en frekvens till närradiosändningar tillsammans med andra tillståndshavare.

Om det finns särskilda skäl får det sändas mer än ett närradioprogram samtidigt i kommunen. Detta innebär att myndigheten kan ge sammanslutningarna i kommunen rätt att samtidigt utnyttja två eller flera frekvenser till närradiosändningar. Huvudregeln är dock att bara en möjlighet för närradiosändningar ska finnas i varje kommun. Flera föreningar kan var för sig få tillstånd att sända närradio inom en och samma kommun. Dessa föreningar får då dela på det frekvensutrymme som avdelats för närradiosändningar.

Sändningsområde

Sändningsområdet för närradiosändningar omfattar högst en kommun. Om det finns särskilda skäl kan Myndigheten för radio och tv besluta om utökat sändningsområde, det vill säga en möjlighet att sända närradio över mer än en kommun. Särskilda skäl kan t.ex. vara att närradios existens på orten är beroende av sändningssamverkan med sammanslutningar inom en grannkommun eller att organisationerna inom en kommun är så få att man bara kan sända ett fåtal sändningstimmar per vecka. En ansökan om utökat sändningsområde görs hos Myndigheten för radio och tv. Utökad räckvidd kan leda till högre sändarkostnad, exempelvis kan det vara nödvändigt att använda flera sändare. Detsamma gäller om kommunen är så stor så att täckning inte kan ske med endast en sändare. De extra sändarna, så kallade slavsändare, får inte användas för att återutsända andra program än de som sänds ut genom huvudsändaren.

Dubbel tillståndsgivning

När en sammanslutning får ett sändningstillstånd från Myndigheten för radio och tv innebär det endast att sammanslutningen har rätt att sända närradio. Det krävs också ett frekvenstillstånd från Post- och telestyrelsen. Post- och telestyrelsen beslutar också om de övriga tekniska förutsättningarna kring sändningarna, till exempel om tillstånd att inneha eller använda radiosändare samt om sändarens placering, effekt, antennhöjd m.m. Myndigheten tar ut en årlig frekvensavgift för varje radiosändare.

Radiosändare

Sammanslutningen får inte automatiskt tillgång till en radiosändare. Inga statliga bidrag utgår heller för närradioverksamheten. Den sammanslutning som vill sända närradio får på egen hand införskaffa och bekosta en radiosändare – antingen man väljer att köpa eller hyra en sådan. Ofta är det möjligt att hyra en studio som är ansluten till sändaren och på flera orter administreras alla kostnader för

radiosändaren av närradioföreningar (se också under rubrikerna *Att börja sända närradio* och *Programregler*).

Det finns inget som hindrar att utsändningarna inom ett och samma sändningsområde sker från flera olika sändare med olika räckvidd. Men olika program får inte sändas samtidigt om Myndigheten för radio och tv inte gett tillstånd för mer än en möjlighet att sända närradioprogram i kommunen.

För mer information om radiosändare – kontakta Post- och telestyrelsen.

Post- och telestyrelsen

Box 5398
102 49 Stockholm
Tfn. 08-678 55 00
pts@pts.se
www.pts.se

Att börja sända närradio

Vilka kan få sändningstillstånd?

I radio- och tv-lagens tolfte kapitel finns bestämmelser om tillstånd att sända närradio. I lagens sextonde kapitel finns bestämmelser om myndigheters tillsyn. Myndigheten för radio och tv beslutar om vilka som får sända närradio. Ett tillstånd att sända närradio kan bara ges till följande juridiska personer:

- Ideella föreningar som har anknytning till sändningsområdet.
- Registrerade trossamfund och registrerade organisatoriska delar av registrerade trossamfund som har anknytning till sändningsområdet.
- Närradioföreningar, det vill säga sammanslutningar av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradioändamål.

Krav på tillståndshavare

För att en ideell förening ska uppfylla kraven på att vara en juridisk person måste den ha antagit stadgar. Dessa stadgar ska bland annat innehålla föreningens namn och syfte samt en beskrivning av hur beslut i föreningens angelägenheter fattas. Det finns inget hinder för en ideell förening att bedriva verksamhet som genererar intäkter till den egna verksamheten.

Föreningen måste ha anknytning till sändningsområdet. Vanligtvis består den lokala anknytningen av att föreningens studio och övriga lokaler är belägna i sändningsområdet, att ansvarig utgivare och föreningens styrelsemedlemmar är bosatta där och att föreningsstämma respektive styrelsemöten hålls inom området. Myndigheten för radio och tv ska göra en helhetsbedömning av om föreningen kan anses ha anknytning till sändningsområdet.

Sändningar som är särskilt anpassade för synskadade, exempelvis sändningar av radiotidningar, är inte tillståndspliktiga om de sänds under högst fyra timmar om dygnet. Under förutsättning att en tidningsutgivare kan komma överens med de sammanslutningar som sänder på orten, finns därmed inget som hindrar att närradiosändaren används till att sända ut en radiotidning.

Ett tillstånd att sända närradio kan inte ges till någon som redan har tillstånd att sända kommersiell radio. Ett närradiotillstånd upphör att gälla om tillståndshavaren får tillstånd att sända kommersiell radio.

Närradioföreningar

Närradioverksamheten underlättas ofta om de sändande sammanslutningarna på en ort bildar en närradioförening. En sådan förening kan också beviljas sändningstillstånd, förutsatt att det finns minst tre tillståndshavare på orten. Det finns också begränsningar för vad en närradioförening får sända (se under rubriken *Programinnehåll*). Närradioföreningen är ofta den som företräder sammanslutningarna vid kontakter med sändarägarna och upphovsrättsorganisationerna samt vid kontakter med Myndigheten för radio och tv och Post- och teletyrelsen.

Det finns inte något krav på att det ska finnas en närradioförening på varje ort. Samtidigt kan det finnas flera närradioföreningar på en och samma ort. Dessa måste då samarbeta om sändningstider och andra frågor som är av gemensamt intresse för tillståndshavarna på orten.

En närradioförening eller enskilda tillståndshavare kan även vara medlemmar i Närradions Riksorganisation.

Närradions riksorganisation

c/o Lars Erik Backström
Myntgatan 29
931 48 Skellefteå
Tfn. 0910-142 19, 073-413 2322
info@nro.se
www.nro.se

Hur ansöker man om sändningstillstånd?

Ansökan om tillstånd att sända närradio görs hos Myndigheten för radio och tv. Ansökan görs enklast på den blankett som kan beställas från myndigheten eller laddas ner från myndighetens webbplats www.radioochtv.se. På blanketten finns mer information om vilka handlingar som ska skickas in med ansökan.

Beteckning

Den som får tillstånd att sända närradio måste använda en godkänd beteckning (stationsnamn) för sina sändningar. Det är Myndigheten för radio och tv som godkänner beteckningar för närradiosändningar. Anmälan av beteckning görs på samma blankett som ansökan om sändningstillståndet.

Beteckningen måste ha särskiljningsförmåga. Det betyder att den måste skilja sig från andra stationsnamn så att den vanlige lyssnaren kan identifiera den som sänder. Två föreningar kan alltså inte använda sig av samma beteckning, inte ens om de sänder på helt skilda platser i Sverige. Även om en beteckning godkänns av Myndigheten för radio och tv innebär detta inte något varumärkes- eller firmarättsligt skydd för beteckningen.

En förening kan ha med sitt föreningsnamn i beteckningen för sändningarna. Men om flera sammanslutningar på olika orter i Sverige har samma namn, exempelvis ABF, och alla kan tänkas vilja använda föreningsnamnet som beteckning så måste beteckningarna, förutom namnet, även innehålla något som skiljer dem åt. Uppgift om frekvens eller ort, till exempel Radio ABF i Ljusdal, kan vara en sådan lösning. Det finns inget som hindrar att sammanslutningen istället för att anmäla sitt föreningsnamn som beteckning hittar på en annan kortare och enklare beteckning (Se också avsnittet *Programregler* nedan och 14 kap. 7 § radio- och tv-lagen).

Ansvarig utgivare

De föreningar som vill börja sända närradio måste, för att få sändningstillstånd, utse en utgivare och anmäla denne till Myndigheten för radio och tv. Utgivaren är den rättsligt ansvarige för yttrandefrihetsbrott (såsom hets mot folkgrupp, förtal, förolämpning) som kan begås under sändning. Utgivaren ska ha befogenhet att bestämma över sändningarnas innehåll så att ingenting förs in mot hans vilja. Bestämmelser om utgivare finns i yttrandefrihetsgrundlagens fjärde kapitel och i det tredje

kapitlet i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. För närradion finns de specifika bestämmelserna i 3 kap. 3-5 §§.

Om den som företräder sammanslutningen inte anmäler utgivare kan denne dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Anmälan av utgivare görs enklast på en särskild blankett som kan beställas från Myndigheten för radio och tv eller laddas ner från webbplatsen www.radioochtv.se. En utgivare ska ha fast bostad (hemvist) i Sverige, men behöver inte vara svensk medborgare. Utgivaren får inte vara minderårig, försatt i konkurs eller stå under förvaltarskap enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Bevis för detta ska skickas in tillsammans med anmälan.

För efterlevnaden av till exempel reglerna om reklam i radio- och tv-lagen ansvarar inte utgivaren. Istället är det tillståndshavaren, det vill säga den enskilda sammanslutningen som har ansvaret för detta.

I regel företräds en sammanslutning av sin styrelse eller av en eller flera utsedda firmatecknare – alltså inte av sin utgivare. Det finns inget som hindrar att sammanslutningen genom ett särskilt beslut om firmateckningsrätt ger utgivaren rätt att också företräda sammanslutningen beträffande närradiofrågor.

Ett uppdrag som ansvarig utgivare kan återkallas av den sammanslutning som utsett utgivaren. En ansvarig utgivare kan också själv avsäga sig sitt uppdrag. Om en utgivares uppdrag upphör måste sammanslutningen omedelbart utse och anmäla ny utgivare till myndigheten. Detta gäller även om en anmäld utgivare inte längre är behörig, det vill säga om denne försatts i konkurs eller ställts under förvaltare.

Ställföreträdare för utgivaren

Utgivaren får i sin tur utse en eller flera ställföreträdare. En ställföreträdare för utgivaren ska även vara godkänd av den sammanslutning som har utsett den ordinarie utgivaren. Liksom utgivaren måste den ställföreträdande utgivaren vara bosatt i Sverige och får inte vara minderårig, försatt i konkurs eller stå under förvaltarskap. Utgivaren ska anmäla till Myndigheten för radio och tv vem som är ställföreträdare. Uppdraget som ställföreträdare upphör när den ordinarie utgivarens uppdrag upphör.

Varje sändning av ett program ska avslutas med en avannonsering. Den ska innehålla beteckningen samt uppgift om vilken sammanslutning som har sänt programmet. Om en anmäld ställföreträdare har ansvarat för programmet ska även dennes namn nämnas vid avannonseringen. Sägs inget om vem som är utgivare, är den ordinarie utgivaren alltid yttrandefrihetsrättsligt ansvarig för sändningen.

Ett sändningstillstånd är tidsbegränsat

Ett sändningstillstånd för att sända närradio är tidsbegränsat och gäller normalt i tre år. När tillståndet har upphört måste sammanslutningen på nytt ansöka om sändningstillstånd hos Myndigheten för radio och tv. De sändningstillstånd som har beviljats före den 1 december 1996 (enligt den tidigare närradiolagen) gäller tillsvidare. När en sammanslutning upphör med sin sändningsverksamhet ska tillståndshavaren skriftligen avsäga sig sitt sändningstillstånd. Någon speciell blankett för avsägelse finns inte.

Sändningstider

Tillståndshavarna på orten ska själva fastställa sändningsscheman och fördela sändningstider mellan sig. Ortens närradioförening har här en viktig uppgift att fylla vad gäller fördelning och samordning av sändningstider och upprättande av sändningsschema. Det är tillståndshavarna själva som avgör hur länge ett sändningsschema ska gälla. På begäran av Myndigheten för radio och tv och Konsumentombudsmannen är föreningarna skyldiga att lämna upplysningar om sändningstider.

Det är inte tillåtet att ha sändningsuppehåll i mer än tre på varandra följande månader. En tillståndshavare riskerar då att mista sitt tillstånd.

Twister om sändningstider

Om föreningarna på en ort inte kan enas om sändningsschemat eller om en enskild förening är missnöjd med sin sändningstid kan föreningarna tillsammans eller den enskilda föreningen begära att Myndigheten för radio och tv löser tvisten. I första hand ska en tvist alltid lösas lokalt om det är möjligt. Det bör vara en sista utväg att myndigheten involveras.

Myndighetens beslut i en tidsvist baseras på reglerna i radio- och tv-lagen. Enligt dessa ska den sammanslutning som bedöms ha störst intresse av att sända vid en viss tidpunkt ges förtur. I övrigt gäller principen att den sammanslutning som har större antal sändningstimmar får dela med sig till de som har färre.

Myndighetens beslut om sändningsschema gäller tillsvidare. Eventuellt nytt beslut om förändringar i schemat som senare görs av sammanslutningarna på orten är giltigt först efter att myndigheten skriftligen underrättats om de nya tiderna (12 kap. 7 § radio- och tv-lagen).

Programregler

Alla som sänder radio- eller tv-program i Sverige måste följa de programregler som finns i radio- och tv-lagen. I lagens fjortonde och femtonde kapitel finns bestämmelser om innehållet i ljudradiosändningar och om reklam, andra annonser och sponsring. I det sextonde kapitlet finns bestämmelser om granskning och tillsyn.

Granskningsnämnden för radio och tv övervakar, genom granskning i efterhand, om sändningarnas innehåll överensstämmer med radio- och tv-lagen och villkor i sändningstillstånd.

Granskningsnämnden för radio och tv är en särskild beslutsnämnd som är knuten till Myndigheten för radio och tv. Myndigheten för radio och tv kan ta initiativ till att granska vissa sändningar.

Vanligast är dock att granskning sker efter anmälan från allmänheten.

Granskningsnämndens beslut kan vara friande, fällande eller kritiserande. Ett friande beslut innebär att granskningsnämnden konstaterar att sändningen inte strider mot någon av de regler som gäller för sändningarna. Ett fällande beslut innebär att programföretaget har brutit mot en eller flera programregler. I ett kritiserande beslut frias sändningen, men nämnden framför ändå viss kritik.

I vissa fall är det dock Justitiekanslern (JK) eller Konsumentombudsmannen (KO) som kontrollerar efterlevnaden av reglerna (*se också avsnittet nedan om sanktioner*).

Sändningsinnehåll

Närradioföreningars sändningar

En närradioförening är en samarbetsorganisation för tillståndshavarna inom ett sändningsområde. Närradioföreningen kan visserligen få eget sändningstillstånd, men programutbudet får bara bestå av material av närmast informationskaraktär, till exempel utsändningar från kommunfullmäktige. En uttömmande uppräkningslista av vilket programutbud som får förekomma i sändningar från en närradioförening finns i 14 kap. 4 § radio- och tv-lagen. Av denna följer exempelvis att närradioföreningen inte får sända reklam eller sponsrade program. Enligt granskningsnämndens praxis får en närradioförenings sändningar normalt inte heller innehålla hela musikstycken.

Sändningars beteckning

Den sändningsbeteckning som godkänts av Myndigheten för radio och tv måste anges minst en gång varje sändningstimme eller, om det inte är möjligt, mellan programmen. Syftet med bestämmelsen är att det klart ska framgå för lyssnarna vem det är som sänder. Det är därför viktigt att den registrerade sändningsbeteckningen anges exakt (14 kap. 7 § radio- och tv-lagen).

Annons och reklam

Regler om reklam, andra annonser och sponsring finns i radio- och tv-lagens femtonde kapitel.

Annonssignatur

Reklam och andra meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan, till exempel så kallade åsiktsannonser, kallas i lagen annonser. Annonserna ska tydligt skiljas från det övriga programmaterialet genom en särskild signatur som ska finnas både före och efter annonssändningen. Granskningsnämnden har i sina avgöranden lagt särskild vikt vid att försignaturen är mycket tydlig, vilket normalt kräver att ordet ”reklam” eller liknande ingår i den. Även annonssändningarnas slut ska

tydligt markeras med en specifik ljudsignatur. Den ska skilja sig från ljudinslag som förekommer i den övriga sändningen.

Annonsmängd

Mängden annonser som får sändas är begränsad. Under en timme mellan hela klockslag får det sändas högst tolv minuter annonser. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag får annonser sändas under högst femton procent av den tiden.

Annonsinnehåll

Nyhetsuppläsare, eller andra personer som spelar en framträdande roll i program som huvudsakligen handlar om nyheter eller nyhetskommentarer, får inte uppträda i annonserna. Syftet är att undvika att reklaminslag förväxlas med nyhetsinslag.

Reklam för alkoholdrycker och tobaksvaror får inte sändas. Dessa bestämmelser om reklam innehåll övervakas av Konsumentombudsmannen (se sid. 15). Det finns även bestämmelser om förbud mot vissa slag av marknadsföring av läkemedel, vilka övervakas av Läkemedelsverket.

Undantag

Bestämmelserna om reklam gäller inte den reklam som den sändande gör för sin egen programverksamhet (exempelvis trailrar). Sådana inslag behöver därför inte sändas under annonstid. Sända trailrarna under annonstid räknas de dock in i den totala annonsmängden.

Sponsring

Ett program är sponsrat om det helt eller delvis har bekostats av någon annan än den som bedriver sändningsverksamheten med syfte att främja bidragsgivarens namn, varumärke, anseende, verksamhet, produkt eller intresse.

Placering

Om ett program är sponsrat ska den sändande före och/eller efter programmet på lämpligt sätt upplysa publiken om vem sponsorn är. Alla typer av program utom nyhetsprogram får sponsras. Enkla meddelanden om till exempel väder eller tid räknas också som program.

Utformning

Ett sponsringsmeddelande ska innehålla upplysningar om att programmet (eller sändningen) är sponsrat och vem eller vilka som bidragit till finansieringen. Ett sponsringsmeddelande får inte innehålla säljfrämjande inslag.

Sponsringsförbud

Nyheter och nyhetskommentarer får inte sponsras. Den som har som sin huvudsakliga verksamhet att tillverka alkoholdrycker eller tobaksprodukter kan inte vara sponsor.

Otillbörligt gynnande av kommersiella intressen

Bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande finns i radio- och tv-lagens fjortonde kapitel, andra paragrafen.

Otillbörligt gynnande

Reklam och andra annonser ska som nämnts skiljas från det övriga programinnehållet genom den särskilda annonssignaturen. I det vanliga programmaterialet får det inte förekomma reklammeddelanden eller annan marknadsföring. Program i radio som inte är reklam får inte otillbörligt gynna kommersiella intressen. Det innebär att programmet inte får uppmuntra till inköp eller hyra, vara säljfrämjande eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt.

Informations- eller underhållningsintresse

Det är alltså otillåtet att gynna kommersiella intressen när det sker på ett otillbörligt sätt. För att ett gynnande inte ska vara otillbörligt kan man något förenklat säga att den nytta som ett företag har av att nämnas i sändningen ska motsvaras av ett tydligt informations- eller underhållningsintresse hos publiken. Ju mindre informations- eller underhållningsintresse som föreligger i ett visst fall, desto mindre är också det gynnande – det vill säga den grad av fokusering på ett varumärke eller företagsnamn – som kan tillåtas. Omvänt gäller att en högre grad av fokusering, och därmed gynnande, kan accepteras om informations- eller underhållningsintresset är betydande. Att lyssnarna ibland tycker att reklamliknande inslag är informativa betyder självklart inte att kravet på ett informationsintresse är uppfyllt. Det har inte heller någon betydelse för underhållningsintresset om programmet är populärt och har många lyssnare. Det är gynnandet, omnämmandet av företaget eller varumärket, som ska vara motiverat.

Kommersiellt intresse

Ett kommersiellt intresse föreligger enligt granskningsnämndens praxis om den aktuella varan eller tjänsten tillhandahålls av någon som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk art. Om verksamheten bedrivs i vinstsyfte eller ej har inte någon avgörande betydelse.

Referensband och pliktleverans

Den som sänder närradio är skyldig att spela in varje program och bevara dessa inspelningar i minst sex månader från sändningen. Detta framgår av 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Tillståndshavaren är skyldig att på begäran kostnadsfritt lämna en kopia av dessa inspelningar till Myndigheten för radio och tv och Konsumentombudsmannen. Även Justitiekanslern kan begära in kopior av referensband.

För att säkerställa framtida forskning kring närradion finns, enligt lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument, en skyldighet för sammanslutningar som sänder närradio att lämna en kopia av inspelningar av sända program. Sådana pliktexemplar ska på begäran lämnas till Kungliga bibliotekets enhet för audiovisuella medier.

Kungliga biblioteket/audiovisuella medier

Karlavägen 98
Box 24124
104 51 Stockholm
Tfn. 08-783 37 00
Kungl.biblioteket@kb.se
www.kb.se

Sanktioner

Om en tillståndshavare bryter mot reglerna i radio- och tv-lagen kan överträdelsen leda till sanktioner i form av särskild avgift och vitesföreläggande. Under vissa förhållande kan ett tillstånd också återkallas. Detta regleras i lagens sjuttonde och artonde kapitel. Sanktionerna varierar beroende på vilken bestämmelse som överträtts.

Särskild avgift

Den som i sin sändningsverksamhet bryter mot vissa annons- och sponsringsbestämmelser eller mot förbudet att otillbörligt gynna kommersiella intressen, kan åläggas att betala en särskild avgift. Den särskilda avgiften fastställs till lägst 5 000 kronor och högst 5 miljoner kronor. Den bör dock inte vara högre än 10 procent av den sändandes årsomsättning. Beslut om avgift fattas av Förvaltningsrätten i Stockholm på talan av granskningsnämnden för radio och tv. Förvaltningsrättens dom kan överklagas till Kammarrätten i Stockholm (se *Överklagande av beslut*, s. 15).

Förelägganden

Myndigheten för radio och tv och granskningsnämnden för radio och tv får meddela förelägganden i syfte att förmå tillståndshavaren att följa vissa bestämmelser i radio- och tv-lagen. Ett föreläggande kan förenas med vite. Det innebär att tillståndshavaren måste betala ett på förhand fastställt belopp – vite – om inte föreläggandet efterföljs. Vid överträdelse av ett vitesföreläggande kan myndigheten eller nämnden ansöka hos Förvaltningsrätten i Stockholm om utdömande av vitet.

Myndigheten för radio och tv kan förelägga tillståndshavare att lämna vissa upplysningar för att möjliggöra kontroll av att verksamheten följer regelverket. Ett exempel är föreläggande att tillhandahålla inspelade program och upplysningar om sändningstider. Tillståndshavaren är också skyldig att lämna de upplysningar som behövs för att granskningsnämnden ska kunna bedöma hur stor en särskild avgift bör vara.

Myndigheten för radio och tv och granskningsnämnden för radio och tv kan också förelägga en tillståndshavare att följa bestämmelser i lag eller tillstånd om tillståndshavaren

- överträder beslut om sändningstid som meddelats av myndigheten
- låter någon annan utnyttja sändningstiden
- inte följer bestämmelserna om närradioföreningars sändningsinnehåll
- inte anger korrekt sändningsbeteckning.

Om en tillståndshavare som förelagts vid vite att följa en bestämmelse, väljer att avstå sin sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd, får Myndigheten för radio och tv besluta att den aktuella sändningstiden inte får utnyttjas av någon annan under en tid av högst tre månader.

Återkallelse av sändningstillstånd

Myndigheten för radio och tv ska återkalla ett sändningstillstånd på begäran av tillståndshavaren. Myndigheten får också återkalla ett sändningstillstånd om tillståndshavaren

- inte längre uppfyller de krav som ställs för att få sändningstillstånd
- inte utnyttjar rätten att sända närradio under tre på varandra följande månader.

När ett tillstånd återkallas får myndigheten bestämma en tid om högst ett år inom vilken tillståndshavaren inte kan ges nytt tillstånd.

En domstol får i vissa fall vid yttrandefrihetsbrott besluta om återkallelse av sändningstillstånd. I ett sådant beslut får bestämmas att tillståndshavaren inte ska ges något nytt sändningstillstånd under en tid av högst ett år, eller om det finns synnerliga skäl, högst fem år. Detta gäller även om tillståndshavaren inte längre har kvar sitt sändningstillstånd. Domstolen får förordna att återkallelsen ska gälla omedelbart, det vill säga även om domen inte vunnit laga kraft.

Överklagande av beslut

Myndigheten för radio och tv:s och granskningsnämnden för radio och tv:s beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, dvs. Förvaltningsrätten i Stockholm, när det gäller

- beslut om sändningstillstånd
- fördelning av sändningstid
- återkallelse och ändring av tillstånd
- beslut om beteckning och föreläggande vid vite att i sändningar ange av myndigheten godkänd beteckning
- föreläggande vid vite att följa myndighetens beslut om sändningstid
- föreläggande vid vite att inte låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt.

Förvaltningsrätten i Stockholm kan på ansökan av myndigheten besluta att ett förelagt vite ska dömas ut eller att en särskild avgift ska tas ut.

Domstolens beslut om vite och särskild avgift kan överklagas till Kammarrätten i Stockholm. Prövningstillstånd krävs för att kammarrätten ska ta upp överklagande av ett beslut om vitesföreläggande till prövning. Överklagande av förvaltningsrättens beslut om särskild avgift kräver dock inget prövningstillstånd. För att Regeringsrätten ska ta upp ett överklagande av kammarrättens beslut om särskild avgift krävs prövningstillstånd.

Konsumentombudsmannen

Konsumentombudsmannen (KO) kontrollerar efterlevnaden av bland annat reglerna om att nyhetsuppläsare inte får uppträda i reklamslag samt förbudet mot reklam för alkohol och tobak. KO prövar också frågor om vilseledande annonsering. KO tillämpar marknadsföringslagens system vid sin övervakning av radiosändningarna. Enligt marknadsföringslagen kan en annonsör eller ett programföretag åläggas en marknadsstörringsavgift under förutsättningar som liknar dem för den särskilda avgiften.

Konsumentombudsmannen

(Konsumentverket)
Box 48
651 02 Karlstad
Tfn. 0771-42 33 00
konsumentverket@konsumentverket.se
www.konsumentverket.se

Justitiekanslern

Justitiekanslern (JK) vakar över yttrandefriheten enligt bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen och är ensam åklagare när det gäller yttrandefrihetsbrott i radio, dvs. när det är fråga om otillåtna uttalanden i radioprogram.

Justitiekanslern

Box 2308
103 17 Stockholm
Tfn. 08-405 10 00
registrator@jk.se
www.jk.se

Upphovsrätt

Text, dikt och prosa

För att få använda upphovsrättsligt skyddade verk i närradion krävs, vid varje enskilt tillfälle, tillstånd från upphovsrättsinnehavaren. Information ges i första hand av följande organisationer.

ALIS (Administration av litterära rättigheter i Sverige)

Drottninggatan 85
111 60 Stockholm
Tfn. 08-411 98 10
alis@alis.org
www.alis.org

Sveriges Författarförbund

Box 3157
103 63 Stockholm
Tfn. 08-545 132 00
sff@sff.info
www.forfattarforbundet.se

Musikavgift

I stort sett all musik är upphovsrättsligt skyddad. Musik får användas i närradioprogrammen först efter det att avtal slutits mellan tillståndshavarna och upphovsrättsorganisationerna. Även de flesta ljudupptagningar och utövande konstnärers framföranden är upphovsrättsligt skyddade.

STIM (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) tillvaratar kompositörers, textförfattares och musikförlags ekonomiska rättigheter.

STIM

Box 27327
102 54 Stockholm
Tfn. 08-783 88 00
stim@stim.se
www.stim.se

SAMI och IFPI (Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation respektive International Federation of the Phonographic Industry) tillvaratar fonogramproducenters respektive musikers och artisters rättigheter beträffande inspelad musik.

SAMI

Söder Mälarstrand 75
118 25 Stockholm
Tfn. 08-453 34 00
info@sami.se
www.sami.se

IFPI Svenska Gruppen

Box 1429
111 84 Stockholm
Tfn. 08-735 97 50
info@ifpi.se
www.ifpi.se

Lagar och förordningar

Ramen för närradioverksamheten anges i yttrandefrihetsgrundlagen och dess följdlagstiftning. Den närmare regleringen finns i radio- och tv-lagen (2010:696). Lagen innehåller bestämmelser om tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv och ljudradiosändningar.

Radio- och tv-lagen kan nås via länk på myndighetens hemsida. Den som närmare vill studera motiven till radio- och tv-lagen kan läsa propositionen 2009/10:115.

Utsändningar till allmänheten av ljudradio- och tv-program kräver som regel tillstånd enligt såväl radio- och tv-lagen som lagen om elektronisk kommunikation (2003:389). Lagen om elektronisk kommunikation är den lag som PTS tillämpar vid prövningen av tillstånd att använda radiosändare.

Den marknadsrättsliga lagstiftningen är även tillämplig på annonser i radiosändningar. Således gäller marknadsföringslagen (2008:486), alkohollagen (1994:1738) och tobakslagen (1993:581).